

Рупліўцы з Мядоцкага краю

Напярэдадні Калядаў 23 снежня 2016 г. адзначаў 20-годдзе творчай дзейнасці Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь фальклорны гурт «Берагіня» з вёскі Мётча Барысаўскага раёна.

Кіраўнікі гурта Мікола Козенка і Антаніна Абрамовіч разам з калектывам Мётчанскага ВПК дзіцячы сад – сярэдня школа зладзілі не толькі святочны канцэрт, але і навукова-метадычныя «Мядоцкія чытанні», што адбыліся ўжо сёмы раз.

Раскрыць тэму чытанняў «Традыцыйная культура і дзеці. Мядоцкая «Берагіня» ў нацыянальным калектыўным праекце» прыехалі прадстаўнікі Нацыянальнай акадэміі навук, Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў і іншых арганізацыяў культуры і адукацыі. Побач з імі прадставілі свой досвед педагогічных, краязнаўчых, радаводных даследаванняў настаўнікі і вучні Мётчанскай школы. Не абышлося на пасяджэннях і без творчага складніка – фіналісты конкурсу апаведальнікаў народнай прозы забавлялі навукоўцаў і настаўнікаў казкамі, былічкамі, пацешкамі.

Да 20-годдзя гурта быў прадстаўлены плённы вынік напярэдніх «Мядоцкіх чытанняў» – зборнік «Асоба ў народнай культуры і педагогіцы», куды ўвайшлі выбраныя даклады і паведамленні як вядомых беларускіх вучоных і практыкаў, так і лепшыя творы выхаванцаў «Берагіні». Навучальна-выхаваўчы працэс у калектыве арганізаваны так, што кожны яго ўдзельнік у залежнасці ад сітуацыі можа быць вучнем ці настаўнікам, носьбітам ці даследчыкам народных мастацкіх традыцыяў. Дзейнасць менавіта гэтага калектыву дала штуршок да нараджэння ў нашай краіне нацыянальнага фальклорнага руху «Берагіня», які ўжо колькі гадоў збірае на рэспубліканскі фестываль дзясяткі калектываў, што выбралі дзейнасць на пераёмнасці жывой народнай традыцыі.

Назва «Берагіня» была абраная ў адпаведнасці з творчым крода – вывучаць аўтэнтычную культуру беларусаў і тым зберагаць і распаўсюджаць мастацкія традыцыі свайго краю. Калектыў пачаў дзейнасць у верасні 1996 г., у 2001-м яму нададзенае званне «ўзорны», у 2012-м – «Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь». Менавіта вёскі Мядоцкага краю (так называюць ваколіцы Мётчы) сталі крыніцай натхнення для кіраўнікоў і ўдзельнікаў гурта, кожны з якіх прыклаў уласны намаганні для вывучэння і захавання традыцыйнай культуры свайго краю. Цягам 20 гадоў праз сістэму практычных заняткаў аўтэнтычнымі танцамі, традыцыйнымі спевамі, іграй на музычных

інструментах, народнай прозай, вышыўкай, салома-, лоза- і карункапляценнем, тканнем паясоў ды іншымі відамі народных рамёстваў настаўнікі імкнуцца дапамагчы дзецям развіць мастацкія здольнасці, самарэалізаваць сябе ў калектыўнай і індывідуальнай творчасці на ўзроўні мастацтва.

Мастацкі кіраўнік гурта М. Козенка падрыхтаваў да юбілею не толькі навукова-метадычныя матэрыялы, але і пыкоўнае прэзентацыйнае выданне, прысвечанае некалькім пакаленням удзельнікаў гурта і шырокаму колу

лы, Селіпча, Яраўка, Дроздзіна, Леванова, Антаневічы, Замужанне і інш. Сапраўднымі настаўнікамі і дарадцамі для дзяцей і педагогаў гурту сталі носьбіты мастацкіх традыцыяў Аўгіння Іванаўна Грук (1914 г.нар.), Кацярына Аляксандраўна Шчуцкая (1924 г.нар.), Марыя Барысаўна Градовіч (1923 г.нар.) і

тых, хто аб'яднаўся з імі дзеля зберажэння мясцовай традыцыйнай культуры. Зазірнем у гэтую цудоўную кнігу-альбом «Мядоцкая «Берагіня» ў прасторы і часе» і даведаемся, што гэта яшчэ і гісторыя ўзаемаадносінаў яе ўдзельнікаў з носьбітамі мастацкіх традыцыяў Мядоцкага краю, з дапамогай якіх вядзецца вывучэнне аўтэнтычнага фальклору Бацькаўшчыны і засваенне яго дзецьмі.

Гасцігаць азы пошукавай працы берагінцы пачалі ва ўласных сем'ях, запісваючы ад татаў і матуляў, дзядуляў і бабуляў звесткі пра свой радавод і ўзоры малых жапраў фальклору – прыказкі, прымаўкі, забаўлянікі, загадкі ды інш. Падростаючы, дзеці ўключалі ў лік рэспандэнтаў родзічаў, суседзяў, аднавяскоўцаў. Асноўная форма працы «Берагіні» па даследаванні гісторыка-культурнай спадчыны Мядоцкага краю – фальклорныя вадроўкі ў вёскі Новая і Старая Мётча, Аскеркі, Зава-

многія іншыя мясцовыя жыхары. Памяць пра іх дзеці захоўваюць праз пераемнасць творчасці, якую вяртаюць да жыцця ў сваім калектыве.

У фальклорных вадроўках былі адшуканыя і перапыты ўнікальныя ўзоры мясцовай танцавальнай і музычнай спадчыны. Зроблены пад час экспедыцыяў аўдыя- і відэазапісы захоўваюць унікальнасць і адметнасць выканальніцкіх традыцыяў у розных вёсках і рознымі выканаўцамі, утрымліваюць пмат каштоўнай гісторыка-культуралагічнай інфармацыі. У выніку дзеці спяваюць у мясцовым стылі песні каляндарна-абрадавага і сямейна-родавага цыклаў (адпаведныя іх узросту), тут адноўлены мясцовыя варыянты гульняў і гульніявых карагодаў, парных і сольных танцаў, прыпевак і кадрыляў. Берагінцы са сцэны распавядаюць казкі, легенды, паданні, былічкі (як запісаныя ад носьбітаў, так і творча дапоўненыя самімі ўдзельнікамі). У праграме гурта – арыгінальныя найгрышы, якія дзеці выконваюць на дудачках, акарынах, жалейках, гармоніках, цымбалах, ударных і шумавых інструментах.

У дзень святкавання юбілею былі расчыненыя дзверы этнагасціўні, школьнага музея, харэаграфічнай і канцэртнай залаў. З гасця-

мі пчодрэ дзяліліся ўсімі скарбамі, сабранымі за 20 гадоў.

У канцэртнай праграме бралі ўдзел дзеці ўсіх узростаў. Спявалі, ігралі і танцавалі не толькі ўдзельнікі сённяшняга складу гурта, але і наймалодшыя «Зярняткі», і «выпускнікі», якія вяртаюцца ў гурт пры кожнай магчымасці. Студэнты і выкладчыкі гурта «Этнасуполка» БДУ культуры і мастацтваў, якія спявалі і танчылі на святочным канцэрте, таксама выгладзілі старэйшым пакаленнем «берагінцаў». У кожнага са шматлікіх прадстаўнікоў мясцовых, раённых і абласных устаноў культуры і адукацыі знаходзіліся не толькі пчырыя словы віншаванняў і зычэнняў, але і цёплыя ўспаміны пра ўласны досвед супрацоўніцтва з «Берагіняй». Віншаванні з юбілеем калектыву даслалі міністр культуры Рэспублікі Беларусь Барыс Святлоў і пасол Рэспублікі Беларусь у Французскай Рэспубліцы і настаяніны прадстаўнік Рэспублікі Беларусь пры ЮНЕСКА Павел Латушка. Адзін з арганізатараў святкавання, Беларуска фонд культуры, узнагародзіў Ганаровымі граматамі настаўнікаў і вучняў, удзельнікаў «Берагіні», Алену Крачкоўскую, Святлану Мацюшонак, Таццяну Абрамовіч і Сяргея Мацюшонка.

Відавочна было, што рамкі гурта становяцца цеснымі руху, што фармуе супольнасць людзей, захопленых аднаўленнем традыцыйнай народнай спадчыны, якая так прыгожа аздабляе і ўзбагачае сучаснае жыццё. Жывая спадчына захоўваецца не толькі ў канцэртнай праграме і музейным пакоі, яна захоўваецца ў душах і сэрцах гэтых людзей, дзяцей і дарослых, носьбітаў і пераймальнікаў, настаўнікаў і вучняў, якія гатовыя аб'яднацца ў адзіным руху і сказаць: «Мы – «Берагіня»!». Рух – гэта выхад на шырокі разлог.

*Алена КАЛІНОЎСКАЯ,
намеснік начальніка аддзела
навукова-метадычнага забеспячэння
дзейнасці па ахове гісторыка-
культурнай спадчыны
Інстытута культуры Беларусі*